

Arkeologisk förundersökning 2012
Falsterbo 3:15, RAÄ 15
Falsterbo socken
Vellinge kommun i Skåne

Caroline Hulting Lindgren

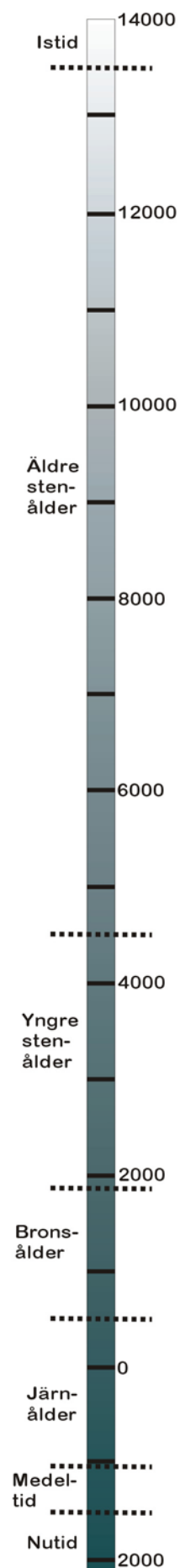

C
M • Uppdragsarkeologi AB
B

Box 44
246 21 Löddeköpinge
Tel: 046-460 12 65 vx/046-70 51 85
www.cmbuppdragsarkeologi.se

Rapport 2013:2
Falsterbo 3:15
RAÄ 15:1
Falsterbo socken
Vellinge kommun
Skåne

Fotot på omslagsbilden visar vyn över Flommens naturreservat med en tångvall i förgrunden. Fotot är taget från aktuell fastighet mot västnordväst.

Sammanfattning

Med anledning av beslut från Länsstyrelsen i Skåne län inför kommande nybyggnation inom fastigheten Falsterbo 3:15, RAÅ 15 i Falsterbo socken, Vellinge kommun, har CMB Uppdragsarkeologi AB genomfört en arkeologisk förundersökning. Fältarbetet genomfördes den 28 augusti 2012. Uppdragsgivare var Jan Alfredsson Bauer.

Arbetet med schaktning för enfamiljsbostad samt carport/förråd schaktningsövervakades. Tre latrin-gropar påträffades. Inga daterande fynd fanns i groparna.

Inga ytterligare arkeologiska åtgärder rekommenderas.

Fig. 1. Aktuell socken för undersökningen, Skanör-Falsterbo socken, visas med rött.

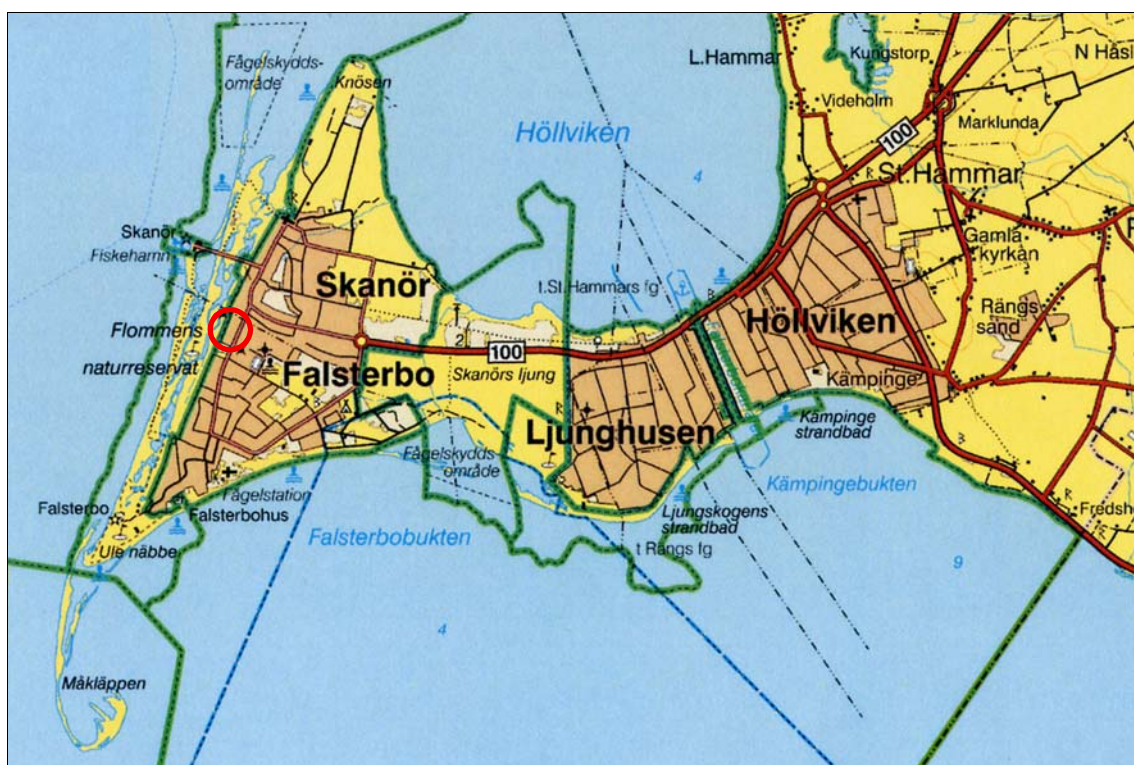

Fig. 2. Platsen för förundersökningen är markerad med röd ring på utdrag ur Vägkartan. Skala 1:100 000.

Bakgrund

Den aktuella fastigheten är belägen i ett sommarstuge/villaområde i den norra delen av Falsterbos medeltida marknadsområde, RAÄ 15. Inom fastigheten skulle befintlig sommarstuga på cirka 60 m² rivras och en ny enfamiljsbostad i 1 ½ plan samt carport/förråd uppföras på betonggrundplatta.

Naturgeografiska förutsättningar

Den lokala topografin i området är småkuperad, med en rad flygsandskullar och sommarstuge-alternativt villabebyggelse. Aktuell fastighet är flack med en lätt östsluttning. Tomten avgränsas i väster av en tångvall och Flommens naturreservat väster därom. Jordarten utgörs av postglacial sand. Några fosfatmätningar har inte gjorts inom området.

Fornlämningssmiljö

En mängd arkeologiska undersökningar har genom åren utförts i Falsterbo, med början redan på 1880-talet. I ett inledande skede var forskningen mest inriktad på monumentala anläggningar som den medeltida borgen och den Tyska kyrkan. I takt med omvandlingen till ett modernt villasamhälle har många mindre ingrepp i de medeltida lämningarna, RAÄ 15, gjorts, vilka resulterat i en stor mängd arkeologiska iakttagelser spridda över i stort sett hela det medeltida bebyggelseområdet. Fornlämningen beräknas vara 2800x250-1300 meter stor (NNÖ-SSV). Vid undersökningarna har fynd och anläggningar allt från 1000-talet och framåt undersökts och dokumenterats. Lämningarna utgörs av gängse typer som kulturlager, byggnadsrester, gravar etc. De flesta undersökningarna har varit små provschakt i samband med byggnation av hus.

Den första skriftliga källan som nämner orten Falsterbo härstammar från 1200-talets första hälft. I en avskrift i svenskt diplomatorium gällande åren 1202-1241 förekommer såväl *Falsterbode* som *Valsterbode*. Från senare delen av samma århundrade finns källor som omtalar marknadsaktiviteter i området. Det arkeologiska materialet bekräftar att det växte fram en säsongsmässigt betingad bebyggelse av begränsad omfattning på de sydvästra delarna av Falsterbohalvön under 1200-talet. Under samma århundrade uppfördes borgen Falsterbohus, RAÄ 5, och nordost om borgen byggdes den tyska Mariakyrkan med tillhörande kyrkogård, RAÄ 11.

Under 1300-talet började marknadsområdet organiseras i rumsligt avgränsade enheter, så kallade fiter. Varje Hansastad tilldelades av den danske kungen sitt eget väl avgränsade område, med egen jurisdiktion, kompanihus och begravningsplats. Vid mitten av

Fig. 3. Det ungefärliga läget för undersökningen visas med röd ring på utdrag ur Skånska Rekognosceringskartan. Skala 1:50 000.

1300-talet uppfördes troligen stadskyrkan S:ta Gertrud i östra delen av marknadsområdet. Under senare delen av 1300-talet skedde troligen en större förändring genom uppkomsten av den permanenta och formellt avgränsade staden Falsterbo. År 1401 omnämns Falsterbo som köpstad. Under 1400-talet och fram till 1500-talets första hälft var Falsterbo en betydande marknadsort och centrum för hantering av sill, därefter avvecklades de årliga marknaderna och staden förlorade så småningom sin urbana karaktär och blev till en mindre by och fiskeläge. I modern tid inkorporerades Falsterbo med Skanör och framstår idag till stora delar som ett modernt villasamhälle.

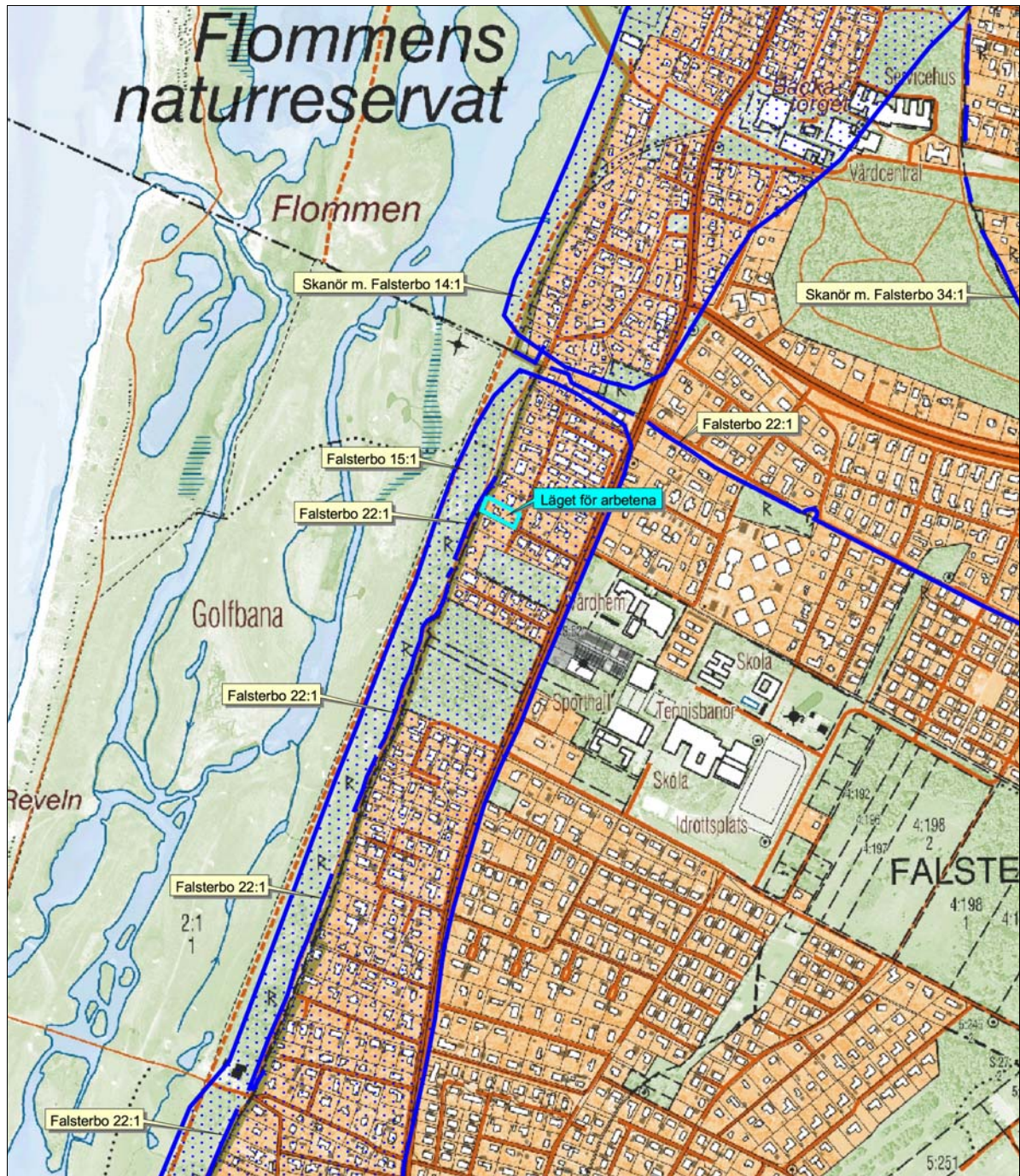

Fig. 4. Fornlämningar markeras med blått raster respektive blå linje och fornlämningsbeteckning. För undersökningen aktuell fastighet visas med ljusblå linje och skylt. Utdrag ur Fastighetskartan i skala 1:10 000.

Övriga fornlämningar i Falsterbo är bland annat tångvallar som har anlagts som gränsvallar, RAÄ 19 och RAÄ 21-26, område med fiskebodslämningar RAÄ 8-9, en husgrund RAÄ 7 och en kyrkoruin efter den förmodade Danska kyrkan RAÄ 6 samt Falsterbo hembygdsgård och museum, RAÄ 2. Falsterbos medeltida stadsområde gränsar i norr mot Skanörs medeltida stadsområde, RAÄ 14. Även här finns gränsmarkeringar i form av tångvallar, t ex RAÄ 34.

Målsättning

Länsstyrelsen bedömde att en förundersökning i form av en schaktningsövervakning av markarbetena skulle vara tillfyllest. Undersökningen syftade till att följa schaktningsarbetet inför grundläggning av bostad och carport/förråd och vid behov dokumentera eventuella lämningar. Resultatet från förundersökningen skall tjäna som underlag för länsstyrelsens fortsatta handläggning och som planeringsunderlag för exploatören.

Metod

Den arkeologiska förundersökningen har föregåtts av en besiktning av fastigheten samt en genomgång av i ärendet tillgängliga handlingar och av äldre kartmaterial som Skånska rekognosceringskartan 1812-1820, Arrhenius fosfatkarta 1929-1934, Jordartskartan och Riksantikvarieämbetets fornminnesregister FMIS.

Förundersökningen genomfördes som en schaktningsövervakning i samband med schaktning för grunder. Övervakade schakt mättes in med GPS och påträffade anläggningar dokumenterades i plan i skala 1:50.

Fig. 5. Fotot visar den sydligaste belägna latringropen i schaktet för carport/förråd. Foto mot söder.

Resultat och åtgärdsförslag

Vid förundersökningen övervakades sammanlagt 288 m² schakt. Matjordsdjupet var cirka 0,50-0,60 meter. I schaktet för bostadshuset påträffades en latringrop. I matjorden påträffades en svallad skärva förhistorisk keramik. I schaktet för carport/förråd påträffades två latringropar. Groparna i schaktet för carport/förråd grävdes till hälften. Inga daterande fynd påträffades vid utgrävningen. Groparna var likartade i storlek och fyllning. De mätte cirka 0,60 meter i diameter och 0,80 meter djupa och fyllningen utgjordes av kvistar och ris med humifierad latrin.

Inga ytterligare arkeologiska åtgärder rekommenderas inom fastigheten.

Hög den 17 januari 2013

Caroline Hulting Lindgren

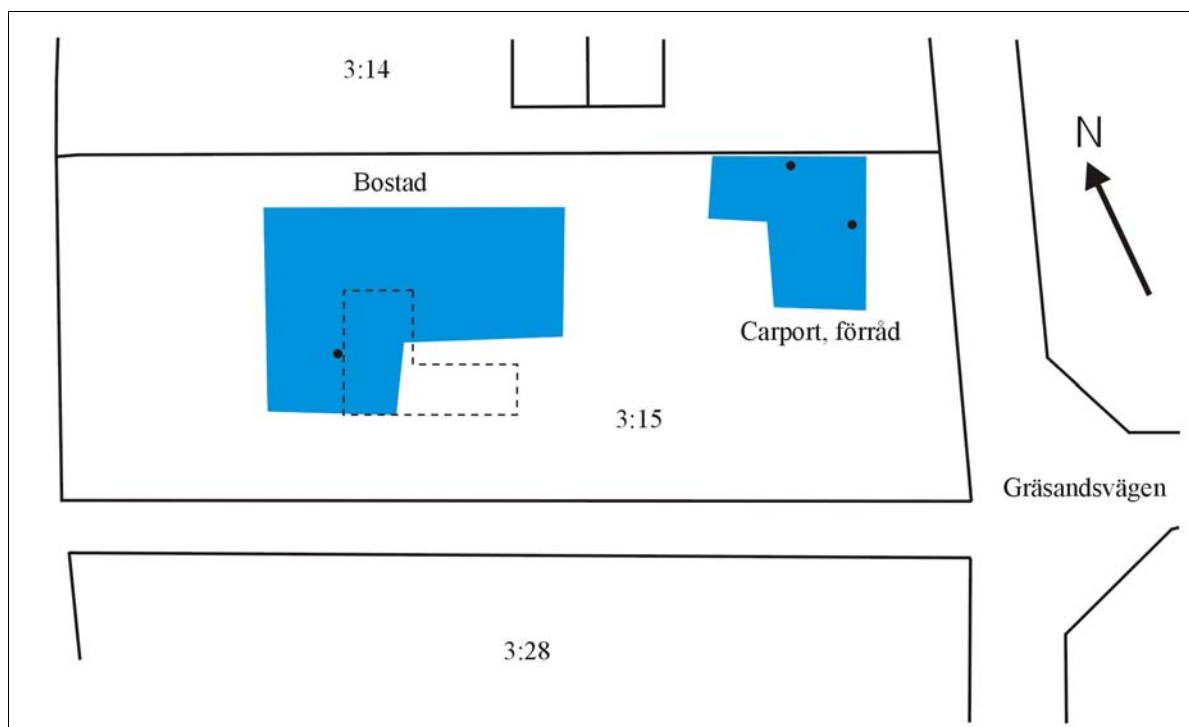

Fig. 6. Kartutdrag med de schakt för nybyggnation som förundersöktes markerade med blått. De påträffade latringroparnas läge visas med svarta punkter. Streckad figur visar platsen för riven byggnad. Skala 1:500.

Referenser

Krigsarkivet

Skånska Rekognosceringskartan 1812-1820

Lantmäteriet

Fastighetskartan 1C 9c

Riksantikvarieämbetet.

Fornminnesregistret FMIS

Sveriges Geologiska Undersökningar

Arrhenius Fosfatkartan 1929-1934
Jordartskartan

Administrativa och tekniska uppgifter

Administration

Länsstyrelsens diarienummer:	431-3692-11
Eget diarienummer:	11-2011
Trakt/kvarter/fastighet:	Falsterbo 3:15
Socken eller stad/Sn-nummer:	Falsterbo/3006
Kommun:	Vellinge
Län:	Skåne
Landskap/landskapsförkortning:	Skåne/Sk
Fornlämning nr/art:	RAÄ 15:1/Stadslager
Typ av exploatering:	Nybyggnation av bostad samt carport/förråd
Uppdragsgivare:	Jan Alfredsson Bauer
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Ansvarig institution:	CMB Uppdragsarkeologi AB
Fältarbetsledare:	Bo Bondesson Hvid
Övrig personal:	-

Läge

Fastighetskartans blad:	1C 9c
Koordinater:	E 363066, N 6142139
Koordinatsystem:	SWEREF 99

Fälttid

Fältarbetsperiod:	2012-08-28
Arkeolog:	5 timmar
Maskin:	-

Undersökningens omfattning

Exploateringsyta:	288 m ²
Undersökt yta:	288 m ²
Schaktmeter:	-

Kostnad

Summa faktisk:	11 790 SEK
Summa beräknad:	Löpande räkning

Arkiv- och fyndmaterial

Fyndmaterial, förvaring m.m.:	-
Analys:	-
Arkivmaterial, förvaring:	CMB Uppdragsarkeologi AB, Löddeköpinge
Ritningar, dokumentation:	Överföres efterhand till ATA
Ärendehandlingar:	CMB Uppdragsarkeologi AB, Löddeköpinge
Rapportbilagor:	-